„Tessék mondani, hol találom meg magam?”

A fenti kérdés a héten csütörtökön, este úgy tíz óra tájban hangzott el, többször egymásután az Ady téri Auditorium Maximumban, a JATE Egyetemi Színpadának bemutatója közben. A dolog úgy esett, hogy a ketrecszínpadon több fehér álarcos, imígyen erősen degeneráltnak ható ifjonc megkérdezett egy, a ketrecben éppen arra járó egyént, hogy egyenként és külön-külön hol találják meg magukat. A válasz az volt: jöjjön velem, én is éppen arra megyek!

A közeljövőben megrendezendő művészeti napokon a Csongrád megyét képviselő négy amatőr színpad mutatkozott be a minap: a hódmezővásárhelyi Állategészségügyi Főiskola Lókötő Színpada, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola színpada, a SZOTE-s Medicus Színpad, valamint a JATE társulata. Az előbbi két együttes produkcióiról (Kopeczki László: Rekviem egy öregasszonyért, illetve Vámos Miklós: Létra című darabjainak előadásairól) már írtunk, a balassagyarmati nagydíjas orvosegyetemisták viszont újdonsággal rukkoltak elő *Foisy Házassági hirdetés* című darabjával. *Oláh Attila* és *Szabó Irén* igen hangulatos, kedves perceket szerzett ezzel az alig 20—25 perces kis példázattal két emberről, akiknél az ember- és macskaöldösés az összekötő kapocs. („... *és boldogan éltek, míg meg nem haltak*”). E rövidke-morbid duót alapvetően meghatározta a játék önfeledtsége; a kezdetben elég merev Szabó Irént partnere „vitte”, s így végső soron kétszereplős darabbal bizonyították a medikus színjátszók: határozott úton haladnak, tisztában vannak lehetőségeikkel, az egyértelműbb, sallangmentesebb stílus hívei, s kevés figurával és szerényen azt játsszák — amit látnak és amit tudnak. Nem is színvonalatlanul, pontosabban javulva, láthatóan egyre jobban összeforrva.

A Medicus Színpad után jött az Egyetemi Színpad *Nyilvántartás című* bemutatója, *Árkosi Árpád* rendezésében. A már említett inkriminált mondattal. És sok más egyébbel.

Epizódsort láthatott a (gyakran éretlenül nevetgélő) közönség. Epizódsort egy kerecben, itt-ott meglepően jó ötletekkel, szépen megkomponált, pantomimszerű, stilizált, sok szereplős kollektív mozgásparádét. Kevés beszéd, sok homály, egy nagyszerűen játszó „örök protagonista” *Árkosi Árpád* — és más semmi. Pontosabban, hosszan, igen hosszan, másfél órán át — sok minden, de elemi koherencia, egyértelmű, határozott mondandó, tisztaság és mélység nélkül. Az Egyetemi Színpad a *Miként*-ből már jól ismert módszert alkalmazza, az asszociációkeltő modell örökérvényűnek hitt jegyében — zavarosan, helyenként kifejezetten laposan, hatásvadászónblöffölve. Mert például a gyermeteg példabeszédek a közömbösségről, az anyagiasságról, a forradalom tüzénél szalonnát sütögetőkről nem többek satnya kísérletecskéknél, már ami az autonóm önkifejezést illeti. A Bahama mamával még a Boney M is előkerült, muzsikája legyőzi a magányos dobos hatását, aki erre dühében kitartóan fejbeverdesi a táncolókat. Van még ezen kívül Technocol (természetesen szíva), bedezorodozott Szabadság-szobor, sőt még Kunta Kinte is. A kompozíció eléggé átlátszó, azt viszont elképzelni sem merem, hogy egy szellemileg ép, netán még egyetemet is végzett mai fiatal ennyire közhelyszerűen és zavarosan lásson a világban. Hogy a szolmizált DIVSZ-indulót ne is említsük...

„Tessék mondani, hol találom meg magam? — kérdezték az ifjoncok, a felvilágosító pedig elkezdte körbe vezetgetni őket a ketrecben, egyre nekiszabadultabban vezényelve-ordítozva. Attól ettekintve, hogy egy újabb keletű és enyhén szólva didaktikus példabeszéddel (ezúttal a militarizmusról), lettünk gazdagabbak, ő így látta meg önmagát. A Medicus Színpad másképp. Van, aki sehogy. Pedig a ketrecet már fölismerte maga körül.

Domonkos László

Tudós és politikus

Hetven éve született Ortutay Gyula

Aligha van Magyarországon a társadalmi, politikai és kulturális, illetve tudományos életben jártas emberek között olyan, aki ne ismerné a két éve elhunyt Ortutay Gyula nevét.

Temetésén az egész nemzet képviseletében gyűltek össze, s rótták le kegyeletes emlékezetüket államférfiak, tudósok, értelmiségünk legjava és a magyar faluk küldöttei. Kiemelkedő egyéniség volt, aki szinte felmérhetetlenül sokat tett a magyar népművészet feltárásáért, a népi kultúrra népszerűsítéséért, s a magyar falu, a parasztság műveltségi színvonalának felemeléséért. Egyszerre, egyidőben tevékenykedett a magyar kulturáért, a magyar néprajztudományért, és volt kiemelkedő politikai feladatok és társadalmi megbízatások betöltője, tudós kutató, tudományszervező, s író.

Ortutay Gyula a szegedi egyetem Bölcsészkarán a magyar, latin és görög szak mellett ismerkedett meg a néprajzzal. S itt dőlt el, hogy életének fő feladata a magyar népköltészet vizsgálata, s a népművészetnek a nemzeti kultúrába való beépítése.

Még szegedi évei alatt jelentek meg első dolgozatai, s ekkor alakult ki sok, később megjelent művének koncepciója is. Sorra nyomdába kerülnek saját gyűjtéseinek anyagai, mesék, mesemondók repertoárjai.

Budapestre kerülve a Magyar Rádió irodalmi osztályán lett lektor, ahol sikerült elérnie, hogy a Rádió a Pátria hanglemezgyárral együtt néprajzi, (nemcsak népzenei, hanem népmesei) felvételeket is készítsen. E tudománytörténeti értékű hanglemez-dokumentumokat teremtő munkájában Lajtha László volt a fő segítőtársa, de Kodály Zoltán és Bartók Béla is támogatták. Szerkesztője lett a Magyarságtudomány című folyóiratnak is.

1940-ben egyetemi magántanár lett Szegeden, de tevékenységének súlypontja e háborús évek alatt szükségszerűen a politika felé tolódott. Részt vett a Magyar Történelmi Emlékbizottság munkájában, különböző ellenállási akciókban, s a felszabadulás után pedig a Független Kisgazdapárt baloldali szárnyának egyik vezetője lett. 1946-ban a Magyar Központi Híradó (a Rádió és az MTI) elnöke, 1947-től kultuszminiszter, s nevéhez számtalan döntő fontosságú oktatási reform fűződik.

Ortutay Gyula 1946 óta a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, 1958-tól rendes tagja volt. Professzori tevékenysége Budapesten folytatódott, 1945-től az ELTE Néprajzi Tanszékének professzora, majd 1951-től a Tárgyi Néprajzi Tanszéktől különvált Folklór Tanszék professzora.

1956 után a közélet ismét visszakövetelte Ortutay Gyulát. 1953-tól haláláig az Elnöki Tanács tagja, 1970-től elnöke az Országgyűlés Kulturális Bizottságának. 1957—64-ig a Hazafias Népfront főtitkára, majd később alelnöke. 1957—63 között az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektora. 1958-tól haláláig egyidejűleg újra parlamenti képviselő. Különböző vezető funkciókat tölt be a Tudományos Ismeretterjesztő Társulatban, melynek 1964-től alelnöke.

A néprajzkutató Ortutay Gyulának az 1960-as években valósul meg régi álma: külön tudományos intézet létesült a néprajzi (elsősorban a folklór) kutatására; a Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatócsoportja, melynek elhunytáig igazgatója volt.

Ortutay Gyula eredményekben gazdag pályája bővelkedett elismerésekben. Magas magyar és külföldi kitüntetései jelölik rangját. (Állami Díj I. fokozata, Akadémiai Aranyérem, Pitré és Herder-díj), a hazai és nemzetközi tudomány és közélet érzi hiányát.

Kitörölhetetlen nyomot hagyott a magyar és a nemzetközi tudományosság, a néprajz, s azon belül is a folklór arculatában. Egyéni teljesítményei, eredményei elismerést és tiszteletet parancsolóak. Tudományos programja tanítványainak munkásságában teljesedik ki tovább.

G. I.

*

Ortutay Gyula, a magyar politikai és tudományos élet kiemelkedő személyisége születésének 70. évfordulója alkalmából koszorúzási ünnepséget rendeztek tegnap, pénteken 12 órakor a Mező Imre úti temetőben. Ez alkalomból avatták fel a jeles tudós és közéleti személyiség síremlékét is.

Önkéntes segítők

Az önkéntes határőrök munkájának értékelésére került sor március 21-én, Kiskunhalason. Az értekezlet előadója *Vasmanszki Károly* alezredes, kerületparancsnok volt. Mind a magasabbegység parancsnokának vitaindítójából, mind a felszólaló önkéntes határőrök véleményéből egyértelműen az derült ki, hogy a Minisztertanács 1975. évi 26. számú rendelete alapján, az önkéntes segítők rendszerének széles körű kialakítása, korszerűsítése és hatékonyságának növelése szempontjából nagy jelentőségűek voltak azok a jogszabályok, amelyek az ország nyilvánossága elé tárták a határőrség feladatait és hatáskörét.

E megtisztelő feladatra jelentkezők nagy száma a Duna—Tisza közti határterületen lehetővé tette, hogy már a kiválasztás és a csoportok szervezése is a szolgálati feladatok követelményeinek megfelelően történjék. A helyi párt-, állami és társadalmi szervek és gazdasági egységek vezetőinek a szervezés kezdetétől napjainkig megnyilvánuló segítőkészsége, az önkéntes határőrök folyamatosan növekvő aktivitása hozzájárult ahhoz, hogy a fogadalomtétel, a szolgálatra történő felkészítés és a szolgálati feladatok végrehajtása tervszerűen, a minisztertanácsi rendeletben kitűzött céloknak és követelményeknek megfelelően történik ma is. Hozzájárult ehhez az is, hogy a határőr-alegységek hivatásos állománya mindig felelősségének megfelelően foglalkozott az önkéntes határőrök elméleti és gyakorlati felkészítésével, szolgálatba történő bevonásával.

Önkéntes határőreink politikai érettségét mutatja, hogy közülük sokan tagjai az MSZMP-nek, illetve a KISZ-nek, s e munkát fontos pártmegbízatásnak is tekintik.

Örvendetes, hogy a határterületi lakosság többsége szolgálati feladataik ellátásában aktívan támogatja az önkéntes határőröket. Az elismerések, kitüntetések és jutalmak magas száma az önkéntes segítők munkájának társadalmi elismerését tükrözi. Három önkéntes határőrcsoportot Kiváló Határőr jelvénnyel tüntetett ki a BM Határőrség országos parancsnoka 1979-ben. *Szücs Imre, Király Pál, Császár Antal* Kiváló Társadalmi Munkáért kitüntetésben részesült. 36 önkéntes határőr pedig Kiváló Határőr jelvényt és jutalmat kapott.

— 1980-ban az egyik legfontosabb feladat az önkéntes segítők szolgálati és szakmai felkészültségének, intézkedéseik szakszerűségének javítása, s a további szervező munka — hangsúlyozta a magasabb egység parancsnoka. — Fontos ez, hiszen a társadalom az önkéntes segítők közreműködésével járul hozzá a hatósági szervekre háruló feladatok jobb elvégzéséhez, aminek a hasznát természetesen az egész lakosság élvezi. S e tevékenység — miként valamennyi társadalmi munka — egyben a közélet iskolája is, a tettekben megnyilvánuló szocialista hazafiság egyik formája.

Gazsó Béla

Stúdiómagnetofonok

A Mechlabor Híradástechnikai Vállalat pécsi gyárából útnak indították a moszkvai olimpiára rendelt utolsó 46 stúdiómagnetofont. A fiatal gyár legkorszerűbb termékeiből, az STM 300 és STM 600 típusú berendezésekből összesen 1162-őt készítettek a nagy sporteseményre.

Műsorajánlat

Csongrád megye élő népművészete címmel nyílik kiállítás ma, szombaton délután 5 órakor a szőregi Tömörkény István Művelődési Házban. A tárlatot dr. Juhász Antal, a Móra Ferenc Múzeum igazgatóhelyettese nyitja meg, a megnyitót követően a megye népművészeinek előadóestjét rendezik meg. A kiállítás április 20-ig, húsvét kivételével naponta 15 és 19 óra között tekinthető meg.

A szolnoki Szigligeti Színház látogat ma, szombaton Szegedre. Este 7 órai kezdettel Hasek Svejk, a derék katona további kalandjai című darabját mutatják be a Zenés Színházban.

Utazás a varázslatok birodalmában — ezzel a címmel Tyeplik Tibor bűvész tart bemutatót a gyerekeknek holnap, március 23-án délelőtt 10 órakor a KISZÖV Arany János utca 9. szám alatti klubjában.

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola szegedi tagozata vegyes karának *kórusnagyversenyét* rendezik meg holnap, március 23-án délelőtt fél 11 órakor a Móra Ferenc Múzeum Múzeumi matinék sorozatában. Vezényel Delleyné Hamala Piroska.

Második alkalommal rendezi meg az Ifjúsági Ház táncos-zenés szórakoztató műsorát a SZOTE közművelődési titkárságával közösen, *Kor-Show* címmel holnap, március 23-án este 6 órakor. Közreműködik Demjén Ferenc, Tyeplik Tibor és Nagy Bandó András. A hagyományos disco mellett élő zene, valamint rajzfilmvetítés és dzsesszbalett is szerepel a programban.

A modern génelmélet elméleti és gyakorlati vonatkozásairól tart előadást dr. Venetiáner Pál egyetemi tanár a biológiai szabadegyetem keretében holnap, március 23-án délelőtt 11 órakor a Szemészeti Klinika előadótermében.

Vaszy Viktor műveiből rendez emlékhangversenyt a Magyar Zeneművészek Szövetségének dél-magyarországi csoportja március 24-én este fél 8 órakor a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola szegedi tagozatának Lenin krt. 79. szám alatti hangversenytermében. A hangverseny előtt Meszlényi László emlékezik a kiváló zeneművészre, s a Vaszy-hagyaték legértékesebb darabjaiból kiállítás nyílik a főiskola előcsarnokában. A műsorban közreműködik Bódás Péter, Kerek Ferenc (zongora), Szecsődi Ferenc (hegedű), Gregor József (ének), a Szegedi Fúvósötös, valamint a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola női karának kamarakórusa, dr. Mihálka György vezényletével.

A Medicus Színpad és a Kaláka-együttes lesz az Ifjúsági Ház Irodalmi kávéházának vendége március 24-én délután 5 órától.

Katona József és a Bánk bán — ezzel a címmel dr. Szörényi László tudományos főmunkatárs tart előadást a TIT megyei szervezetének irodalmi szabadegyetemén március 24-én este 7 órakor a Móra Ferenc Múzeum előadótermében.

Expedíció a Tiszán — ez a címe a színes diaképekkel és zenével illusztrált földrajzi előadásnak, amelyet dr. Csizmazia György főiskolai adjunktus tart március 24-én este 6 órakor a Juhász Gyula Művelődési Központban.

Szegedi művészek előadásában hallgathatják meg a rádióhallgatók Sztravinszkij A csalogány című háromfelvonásos zenés tündérmeséjét március 23-án este 21 órai kezdettel a harmadik programban. Közreműködik a Szegedi Szimfonikus Zenekar (vezényel Pál Tamás), a Szegedi Zenebarátok Kórusa, valamint Vámossy Éva, Bárdi Sándor, Vághelyi Gábor, Gregor József és Kenessey Gábor.

Két régebbi, szegedi vonatkozású műsorát ismétli meg a jövő héten a rádió. Március 25-én a Kossuth adó 17 óra 7 perces kezdettel a Fiatalok stúdiója a Gazdátlan hajók című antológia, a Szegeden élő fiatal költők gyűjteményéből rendezett irodalmi est felvételét sugározza. Március 26-án 8 óra 27 perckor a Kossuth rádióban a Tudomány és gyakorlat című műsor a Szegedi Biológiai Központban folyó kutatásokról készített műsort közvetíti újra.

Levél az egyetemnek címmel jelentkezik *a szegedi körzeti stúdió műsora* március 28-án 18 óra 30 perckor a televízió egyes programjában. A riportműsor a Szegedi Orvostudományi Egyetemre iratkozott munkás- és parasztszármazású orvosjelöltek felvételével, tanulásával és elhelyezkedésével kapcsolatos gondokat mutatja be.

A Molnár Dixieland soros műsorát hétfőn hallhatják az érdeklődők, este 7 órától, a Bartók művelődési központban.

Győztes a szegedi csapat

Befejeződött a Magyar Televízió legújabb zenei versenye, a *Triangulum*. A tévé zenei klubjának zenei vetélkedőjét az elmúlt három hónapban három városból, Budapestről és a tévé két vidéki körzeti stúdiójának városából, Pécsről és Szegedről közvetítették. A három alkalommal három kiváló zeneművész élete és munkássága volt a vetélkedő témája. Első alkalommal *Liszt Ferenc*, majd *Debussy*, s végül pénteken este *Sztravinszky* művészetéből „vizsgáztak” a csapatok. Az adások során a műsorvezetői tisztet a tévé Zene-szóval című vetélkedőjének nyertesei látták el.

A háromfordulós zenei versenyen *szép szegedi siker* született. A 15 fős szegedi csapat végzett az *első helyen*. A középiskolásokból, főiskolásokból és zeneértő felnőttekből álló kollektíva kapta a győzteseknek járó 50 ezer forint értékű vásárlási utalványt. Az egyéni versenyzők közül kiemelkedő szerepléséért, megnyerő egyéniségéért jutalmazták a szegedi csapat tagját, *Ujszászi Évát*, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola ének-zene szakos hallgatóját. A sikerben a csapat tagjai mellett osztozott jó néhány felkészítő tanár, művész és a tévé szegedi stúdiójának munkatársai, akik részt vettek a szerkesztés munkájában és biztosították az adás technikai feltételeit.

A Triangulum sikere, a komoly zene népszerűsítésében vállalt missziója folytatást ígér: a közelgő Bartók-centenárium lehetőséget teremt hasonló nemes vetélkedésre.

Mezőgazdaság és export

Az elmúlt húsz évben átalakult a mezőgazdaság. Az export árutermelés jellemzi a gazdálkodást. Tavaly a tizedével kisebb szántóföldről 75 százalékkal több terményt takarítottak be, mint két évtizede, jó részét exportra küldték. Ezért nagyon lényeges, hogy mit mennyiért és kinek termel a korszerű mezőgazdaság. Menynyire piacképesek külföldön a magyar áruk. Többek között erről tartott előadást tegnap, pénteken a Szegedi Akadémiai Bizottság klubjában dr. Kralovánszky U. Pál az OMFB főosztályvezetője.